

Література:

1. Вільчинський Ю. М. Філософія. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.
1. Добронравова І. С. Практична філософія науки. Суми : Університетська книга. 2017. 352 с.
2. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304 с.

*Мансурова Сабіна, студентка I року навчання
факультету іноземних мов Університету Ушинського
Науковий керівник: Атаманюк З. М.,
доктор філософських наук, доцент кафедри філософії,
соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Університету Ушинського*

РОЛЬ НАСИЛЬСТВА В ІСТОРІЇ

Життя людини постійно зв'язане з насильством. Спосіб вирішення державних, міжособистісних, національних проблем з позиції сили, можна сказати, став традиційним. Звично звучать слова: "правий той, хто сильніший", "переможця не судять". Сильна воля, сильна влада, сильна рука - сила завжди має в нашій свідомості позитивне забарвлення: сильний - значить гідний поваги. Отже, сила - це гарна якість, це добро, це благо. Інша справа насильство. Насилувати, примушувати, неволити - "дія образлива, незаконна, свавільна", дія, що примушує робити щось усупереч своїй волі, бажанню, потребі. Провести границю між "ненасильницьким" застосуванням сили і власне насильством не представляється можливим. Які ж є форми насильства у історії, яку роль воно відіграє у історії на думку різних теоретиків та ідеологів насильства.

Насильство в історії— застосування будь-якою соціальною спільнотою, інституцією різних, вт. ч. збройних, форм примусу щодо інших спільнот і окремих людей з метою досягнення або збереження свого панівного становища, тих чи інших прав і привілеїв. У науці є два підходи до визначення поняття насильства: 1) передбачає чітко окреслене негативне навантаження, вживається в широкому значенні, охоплює всі форми фізичного, психологічного, економічного придушення і відповідні якості того, хто здійснює насильство: брехню, ненависть, лицемірство; насильство в цьому значенні тотожне злу загалом; 2) орієнтований на ціннісно нейтральні та об'єктивні характеристики, цей підхід ототожнює насильство з фізичною та економічною шкодою, яка є наслідком насильства (вбивство, пограбування тощо). В цьому разі постає питання, наскільки і в яких межах насильство може бути виправдане в певних ситуаціях.

Насильство в історії пов'язане з існуванням соціальних суперечностей та антагонізмів. Воно часто застосовується впродовж людської історії як засіб досягнення поставлених завдань. Поряд із виправданням насильства в історії як її рушійної сили в другій пол. XX ст. поширилася концепція, відповідно до якої за сучасної доби потрібно відмовитися від насильства як засобу історичної дії. Ця концепція спирається на ставлення до людського життя як до абсолютної цінності. На зміну концепціям насильства як рушійної сили історії приходять різні концепції ненасильницької дії, де насильство тлумачать не як ієрархічну пов'язаність людських воель, а їх солідарне злиття (горизонталь комунікації та погодження — Ю. Габермас) як нормативну програму дії.

Насильство в історії в сучасному розумінні — не стільки жертвовність і упокореність, скільки активна позиція в боротьбі зі злом як соціальним явищем. Воно має на меті усунути

джерела зла й гуманізувати суспільні відносини. Ненасильство може тлумачитись як постнасильницька стадія у боротьбі за справедливість.

На Всесвітньому філософському конгресі (Москва, серпень 1993) було сформульовано такі принципи не насильства, як постійна готовність до діалогу, компромісу; намагання шукати такий вихід із конфлікту, який дав би опонентові змогу зберегти гідність, причетність (практичне сприяння) до того добра, в ім'я якого відбувається конфронтація.

Література:

1. Атаманюк З. М. Свобода як фактор соціокультурних трансформацій сучасного українського суспільства: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 316 с.
2. Буслинський В. А. Основи філософських знань. Підручник. Львів : Новий Світ. 2020. 352 с.

*Ісрофілова Шахноза, студентка I року
навчання факультету іноземних мов
Університету Ушинського*

*Науковий керівник: Атаманюк З. М.,
доктор філософських наук, доцент кафедри філософії,
соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Університету Ушинського*

ФОРМИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Наукове пізнання – це форма процесу пізнання, головною функцією якого є вироблення й теоретична систематизація об'єктивних знань про дійсність. У структурі наукового пізнання виокремлюються емпіричний і теоретичний рівні. На емпіричному рівні здійснюється спостереження об'єктів, фіксуються факти, проводяться експерименти. На теоретичному – створюються системи знань, теорій, у яких розкриваються загальні та необхідні зв'язки.

До форм пізнання належать проблема, ідея, концепція, гіпотеза, теорія. Кожна форма пізнання має свою специфіку.

Ідея – форма наукового пізнання, яка відображає зв'язки, закономірності дійсності і спрямована на її перетворення, а також поєднує істинне знання про дійсність і суб'єктивну мету її перетворення. Ідея в науковому пізнанні виконує багато функцій основними з яких є:

1. Підсумовування досвіду попереднього розвитку знання;
2. Синтезування знання в цілісну систему;
3. Спрямування пошуку нових шляхів вирішення проблем.

Проблема – це форма і засіб наукового пізнання, що відображає суперечність між знанням та дійсністю або протиріччя в самому пізнанні; вона є одночасно засобом і методом пошуку нових знань. Це теоретичне або практичне запитання, яке потребує свого вирішення, вивчення і дослідження.

Гіпотеза – форма наукового пізнання, за допомогою якої формується один із можливих варіантів вирішення проблеми, істинність якої ще не встановлена і не доведена. Гіпотези висуваються в контексті розвитку науки для вирішення якої-небудь конкретної проблеми з метою пояснення нових експериментальних даних шляхом проведення перевірки, доведення. Після цього гіпотеза перетворюється в наукову теорію або замінюється новою гіпотезою.